

27.10.2025

Julkinen

Jakelussa mainituille

Vuosien 2027–2030 julkisen talouden suunnitelman valmistelu

Pääministeri Orpon hallitus on sitoutunut toimenpiteisiin julkisen talouden velkasuhteen vakauttamiseksi hallituskauden loppuun mennessä. Hallitus on päättänyt julkista taloutta vuoden 2027 tasolla n. 10 mrd. eurolla vahvistavista toimenpidekokonaisuuksista. Hallitus seuraa aktiivisesti näiden toimenpidekokonaisuuksien toteutumista budjetti- ja kehysriihissä sekä reagoi korvaavilla toimenpiteillä, jos kokonaisuudet uhkaavat jäädä tavoitellusta.

JTS-/kehusehdotukset vuosille 2027–2030

Ministeriöiden tulee toimittaa valtiovarainministeriöön:

- **Momenttikohtaiset vuosien 2027–2030 peruslaskelmat**, joiden lähtökohtana on huhtikuun 2025 kehyspäättös. Peruslaskelmaan kirjataan jo tehtyjen päätösten vaikutukset ja menojen tasoon vaikuttavien automaattisten tekijöiden muutokset.
- **Momenttikohtaiset kehittämisehdotukset**, joiden perustana on käytettävä em. tarkistettua peruslaskelmaa. Lisäys-, vähennys- ja uudelleenkohdennusehdotusten nimeämisen tulee kuvata riittävän hyvin asiakokonaisuuden sisältö.
- Em. ehdotuksia koskevat **liite- ja taustamuistiot**, joiden erittelyissä ja perusteluissa pyydetään kiinnittämään huomiota ehdotusten valtiontaloutta koskevien vaikutusten lisäksi kuntatalouteen, hyvinvointialueisiin ja sosiaaliturvarahastoihin kohdistuviin vaikutuksiin.
- **Asiamuutoslomakkeet** harkinnanvaraisista tai muuten poliittisesti kiinnostavista muutoksista. Ministeriöitä pyydetään ottamaan näitä varten uusiin asiamuutoslomake Buketin liitepohjista. Asiamuutoslomaketta on uudistettu siten, että jatkovalmistelun helpottamiseksi **seuraavat kokonaisuudet tulee erotella asiamuutoslomakkeessa omille välilehdilleen**:
 - a. Muut kuin kohdissa b ja c mainitut uudet harkinnanvaraiset ehdotukset
 - b. T&K-rahoitukseen luettavat ehdotukset

- c. Toimintamenomomenteille kohdistuvat uudet lisäysehdotukset
- d. Lähtökohtaisesti teknisiä muutoksia ei tule sisällyttää asiamuutoslomakkeille. Mikäli asiamuutoslomakkeille on kuitenkin tarpeen sisällyttää (informatiivisista syistä) teknisiä tai aiemmin selkeästi poliittisesti linjattuja kokonaisuuksia koskevia ehdotuksia (esim. aiempien toimintameno- tai muiden säästöjen kohdentuminen tai siirrot momenttien välillä), kootaan nämä omalle välilehdelle.

Ministeriöiden toivotaan koordinoivan usean ministeriön toimialaan kuuluvat (poikkihallinnolliset) kokonaisuudet ja niitä koskevat ehdotukset keskenään.

Ehdotukset laaditaan käyttäen Bukettiin tallennettuja syksyn 2025 kokonaistaloudellisia ennusteita ja oletuksia. Lakisääteisesti indeksitarkistettavien menojen osalta ehdotukset laaditaan vuoden 2026 hinta- ja kustannustasossa. Valtiovarainministeriö muuttaa kehysten vuoden 2027 hintatasoon tammi-helmikuussa. Uudet ennusteluvut tallennetaan Bukettiin 16.3.2026 ehdotusten tarkistamista varten.

Liitemuistioiden tulee sisältää riittävässä laajuudessa laaditut perustelut, laskelmat ja taloudelliset vaikutusarviot. Tämä korostuu erityisesti laajempien säädösmuutosten ja merkittäviä käyttäytymisvaikutuksia aiheuttavien uudistusten kohdalla. Vaikutusarvioiden tulee olla läpinäkyviä ja selkeästi dokumentoituja ja mahdollisuuksien mukaan niissä tulee myös arvioida mahdolliset heijastevaikutukset sekä erilaiset välilliset vaikutukset. Muutosten arvioinnin epävarmuus tai epäluotettavuus ei ole perustelu jättää arviota esittämättä.

Ministeriöiden ehdotukset tulee valmistella valtiovarainministeriön antaman toiminta- ja taloussuunnittelua, julkisen talouden suunnitelman valmisteluun liittyvien kehys- ja muiden ehdotusten sekä valtion talousarvioehdotusten laadintaa koskevan määräyksen (VN/4842/2020, 30.4.2020) sekä muutosmääräyksen (VN/4206/2023, 30.3.2023) mukaisesti.

Hallituksen päättämät säästöt

Aiempiin julkisen talouden suunnitelmiin sisällytettyjen säästöjen toimeenpano on edennyt pitkälti suunnitellusti. **Mikäli hallinnonalan säästöt ovat kuitenkin jäämässä aiemmin päätetystä tasosta, ministeriöiden tulee sisällyttää JTS-ehdotukseensa korvaavat säästöt. Lisäksi tulee huomioida syksyn 2025 budjettiriihessä tehtyjen uusien säästöpäätösten vaikutus kehyskaudella.**

Vuoden 2025 aikana on käynnistetty ensimmäiset säännönmukaisen meno- ja rakennekartoituksen mukaiset selvityshankkeet oikeusministeriön, valtiovarainministeriön ja sisäministeriön hallinnonaloilla. **Ministeriöiden tulee ehdottaa muistiossa aiheita omalta hallinnonalaltaan vuoden 2026 aikana toteutettavien kohdennettujen kartoitusten aiheiksi.** Ehdotusten tulee olla

riittävän tarkkarajaisia. Talouspoliittinen ministerivaliokunta päättää toteutettavien kartoitusten aiheista ja tavoitteista keväällä 2026.

Toimintamenoihin kohdentuvat toimet

Keväällä 2025 päätettyjen valtionhallinnon uusien toimintameno säästöjen osalta ministeriöiden tulee ehdottaa hallinnonalojensa säästön kohdentuminen toimintamonomenteille¹ vuodesta 2027 eteenpäin. Aiemmin sovitut säästöt on kohdennettu momenteille aiemmissa julkisen talouden suunnitelmissa.

Investointiohjelma

Hallituksen runsaan 4 mrd. euron investointiohjelman mukaisia kertaluonteisia menoja sisällytetään talousarvioesityksiin niiden rahoittamiseen liittyvien tulojen mahdollistamissa rajoissa. Talouspoliittinen ministerivaliokunta seuraa investointiohjelman mukaisten omaisuustulojen kertymätilannetta.

Ministeriöitä pyydetään toimittamaan ehdotusten yhteydessä **tiedot investointiohjelmaan sisältyvistä päätösvalmiista hankkeista tai kehykseen jo sisältyviin hankkeisiin tulleista mahdollisista muutoksista.** Ehdotukset tulee syöttää Bukettiin omina muutostekijöinä ja sisällyttää asiamuutoslomakkeille.

Toimitilainvestoinnit

Toimitilainvestointisuunnitelma pyydetään toimittamaan Buketista JTS-teoksen liitepohjista löytyvällä uudistetulla Excel-lomakkeella.

Tiedot täytetään toimitilainvestoinneista, jotka toteutetaan yhteistyössä Senaatti- ja Puolustuskiinteistöjen kanssa ja joiden vuokravaikutuksista aiheutuisi määrärahamuutoksia tai muita muutoksia päätösosiin. Ministeriöitä pyydetään olemaan yhteydessä Senaatti- ja Puolustuskiinteistöihin, joilta on saatavissa pohjatiedot lomakkeen täyttöön. Ministeriön on harkintansa mukaan toimitettava myös muuta liitemateriaalia niistä investointihankkeista, joiden vuokravaikutuksista tai muista investointiin liittyvistä kustannuksista aiheutuisi määrärahamuutoksia.

¹ Talouspoliittinen ministerivaliokunta 24.6.2025: "Kukin ministeriö sisällyttää lopulliset säästöjen kohdennukset toimintamonomenteille vuosien 2027–2030 JTS-ehdotukseensa."

Hallinnonalakohtaiset tekstit

Ministeriöitä pyydetään tallentamaan **hallinnonalan tekstiehdotukset Bukettiin** 27.1.2026 mennessä ja kiinnittämään erityistä huomiota hallinnonalatekstiensä **tiiviyteen**.

Ministeriöitä pyydetään huomioimaan, että teksti tulee jakaa kahteen osioon:

- Ensimmäisessä osiossa kuvataan hallinnonalan määrärahojen kokonaisuutta (sekä jo aiemmin päätettyjä isoja muutoksia / uudistuksia, jos sellaisia on). **Osion enimmäispituus on 1 200 merkkiä** ellei ministeriön toimialalla ole tapahtumassa jotakin jo aiemmin päätettyä merkittävää uudistusta (esimerkkeinä sote- tai TE-uudistus). Osiota ei otsikoida.
- Toisessa osiossa kuvataan/luetellaan kehyspäätökseen sisältyvät uudet, keskeisimmät muutokset. Toinen osio otsikoidaan ”Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset”.

Hyvinvointialueiden talous ja luvun 28.89 momentteja koskevat ehdotukset

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) mukaan hyvinvointialueille maksettavaa valtion rahoitusta hallinnoi valtiovarainministeriö yhteistoiminnassa hyvinvointialueen lakisääteisistä tehtävistä vastaavien ministeriöiden kanssa. **Ministeriöiden tulee toimittaa hyvinvointialueiden rahoitukseen liittyvät kehys ehdotukset valtiovarainministeriön hyvinvointialueiden ohjausosastolle viimeistään 19.12.2025. Ehdotukseen tulee sisällyttää lisäksi ministeriön tiivis tarkastelu palvelujen toteutumisesta ja rahoituksen riittävyydestä niihin kehyskaudella ottaen huomioon rahoitusperiaatteen arvioinnista säädetty** (laki hyvinvointialueesta 611/2021 12 §, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 31 § ja laki pelastustoimen järjestämisestä 613/2021 15 §). Ehdotusten perusteella valtiovarainministeriön hyvinvointialueiden ohjausosasto valmistelee yhteistoiminnassa lakisääteisistä tehtävistä vastaavien ministeriöiden kanssa ehdotuksen ja toimittaa sen budjettiosastolle. **Lisäksi kehys ehdotusten valmistelun aikana ilmenevät tehtävämuutoksiin perustuvat rahoituksen muutostarpeet on toimitettava viipymättä hyvinvointialueiden ohjausosastolle.**

Valtiovarainministeriön hyvinvointialueiden ohjausosasto ohjeistaa erillisellä pyyntökirjeellä hyvinvointialueiden valtion rahoitusta koskevien ehdotusten toimittamisesta osastolle.

Kuntatalous ja luvun 28.90 momentteja koskevat ehdotukset

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukaan valtiovarainministeriö valmistelee yhteistoiminnassa kunnan peruspalvelujen valtionosuustehtävistä vastaavien ministeriöiden kanssa valtionosuustehtävien muutoksien vaikutukset valtionosuusperusteisiin ja valtionosuuden perusteiden laskennan valtion talousarvion valmistelua varten. Menettelyä sovelletaan myös valtiontalouden kehyspäättöksen valmisteluun. **Ministeriöiden tulee toimittaa kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen liittyvät kehys ehdotukset viimeistään 19.12.2025** valtiovarainministeriön kunta- ja alueosastolle, joka toimittaa kokoamansa ehdotuksen budjettiosastolle. Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskevien ehdotusten toimittamisesta kunta- ja alueosastolle ohjeistetaan erillisellä pyyntökirjeellä.

Julkisen talouden suunnitelman valmistelun julkisuudesta

Julkisen talouden suunnitelman laadinnan eri vaiheiden julkisuudesta ei ole erikseen säädetty viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki). Näin ollen asiaan (kuten ministeriöiden kehys ehdotusten julkisuuteen) sovelletaan ao. lain yleisiä säännöksiä. JTS-prosessiin liittyvien ehdotusten julkiseksi tuleminen (ml. ministeriöiden kehys ehdotukset) arvioidaan julkisuuslain 6 §:n 1 momentin kohdan 2 mukaisesti ja ne tulevat julkiseksi heti, kun lähettävä taho on ne allekirjoittanut. Käytännössä ministeriöt voivat näin ollen julkaista kehys ehdotuksensa heti, kun ne on allekirjoitettu ja valtiovarainministeriölle toimitettu. Viestinnässä noudatetaan valtioneuvoston viestintäverkostossa linjattua toimintatapaa.

Tietojärjestelmähankkeet

Talousarvio- ja kehys ehdotuksiin sisältyvistä rahoitusta tarvitsevista tietojärjestelmähankkeista tulee toimittaa riittävät tiedot esitysten määrärahatarpeen arviointia varten laadintamääräyksen (VN/4206/2023) kohtien 6.4.6 ja 6.4.7 mukaisesti. Hankkeiden tiedot tulee raportoida Hankesalkkupalveluun valtiovarainministeriön ohjeen (VN/15307/2019-VM-7) mukaisesti, elleivät salassapitosäädökset tätä estä. Tiedot toimitetaan perustelumuistiossa, jossa viitataan Hankesalkkupalvelusta löytyviin tietoihin.

Hankkeista kerrotaan perustiedot ja keskeisimmät tavoitteet, ja mahdolliset jo saavutetut tuotokset sekä liitänä hallitusohjelmakirjaukseen tai hallituksen esitykseen.

Kehityshankkeiden kehityskustannukset ja niistä aiheutuvat jatkuvat kustannukset esitetään vuositasona. Lisäksi eritellään palveluiden ostot, omat henkilöstökustannukset, muut kustannukset ja tarvittaessa välilliset kustannukset.

Perusteluissa esitetään kehitys- ja jatkuvien kustannusten suunniteltu rahoituslähde (momentti) sekä mahdolliset jo hyväksytyt rahoitusosuudet ja -lähteet, lisämäärärahan tarve sekä vaikutus tulevien vuosien määrärahatarpeeseen. Tavoitellut hyödyt ja niiden kohdentuminen eri momenteille tai toimijoille tulee esittää vuosittain. Kustannuksien esittämisen tukena voidaan käyttää tiedonhallintalain ohjeen (VN/14976/2019-VM-13) liitteen kustannus-hyötyanalyysitaulukkoa.

Tiedoista tulee käydä ilmi, onko kehityskokonaisuudesta pyydetty tiedonhallintalain (906/2019) mukainen lausunto valtiovarainministeriöltä ja asianumero Vahvassa. Mikäli talousarvioehdotuksessa esitetyt tiedot eroavat lausuntopyynnössä esitetyistä, tulee tämä tuoda ilmi ja mahdolliset eroavaisuudet perustella.

Muita ohjeita

Valtion **T&K-rahoituksen** kokonaiskuvan päivittämiseksi ministeriöiden tulee toimittaa arvio hallinnonalan kaikesta nykyisestä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta momenttitasolla kehusehdotusten yhteydessä tammikuussa. Täytettävä lomake löytyy Buketista JTS-teoksen liitepohjista. Vuoden 2027 T&K-rahoituksen lisäämistä koskevat ehdotukset toimitetaan osana ministeriön JTS-ehdotusta. Lisäysehdotukset voivat olla pysyviä rahoituksen korotuksia tai määräaikaista rahoitusta. Vuosien 2028–2030 korotusten kohdentamisesta päätetään seuraavalla vaalikaudella.

Kestävän kehityksen osalta julkisen talouden suunnitelmaan on tarkoitus sisällyttää arvio hallitusohjelman hiilineutraalisuustavoitetta edistävistä määrärahoista ja veroista. Valtiovarainministeriö lähettää erikseen ao. ministeriöille koontitaulukon em. määrärahoista. Valtiovarainministeriö lähettää tarvittaessa myöhemmin lisäohjeita valmistelua varten.

Ministeriöitä pyydetään tekemään momenttikohtaiset esitykset **valtion sopimusratkaisun** 1.3.2025–29.2.2028 mukaisista palkkojen tarkistuksista johtuvista määrärahamuutoksista. Valtiovarainministeriön valtionhallinnon kehittämisosasto toimittaa erikseen ministeriöiden talousjohtajille tiedot näiden muutostekijöiden momenttikohtaisista määristä marraskuun aikana. Taulukossa tullaan huomioimaan momenttirakenteeseen tulossa olevat muutokset.

Ministeriöille toimitetaan alustavan aikataulun mukaan **28.11.2025** päivitetyt **maahanmuuton olettamet** ehdotuksissa huomioitaviksi. Olettamat päivitetään toisen kerran ennusteesta aiheutuvien muutosten yhteydessä maaliskuussa. Olettamat ovat ministeriöiden käytettävissä viimeistään viikkoa ennen ennustekorjausten määräaika.

Ministeriöitä pyydetään toimittamaan Bukettiin ehdotuksen liitteenä **talousarvion ulkopuolisia rahastoja** koskevat ennakolliset rahoituslaskelmat

laadintamääräyksen liitteen II-1 mukaisesti. Jos rahaston taloudessa ja toiminnassa on merkittäviä takaus- ja takuuvastuita, korkotukia tai muita valtion vastuita, tarpeen mukaan on myös eriteltävä kyseisiin vastuihin liittyviä taloudellisia riskejä ja niiden vaikutuksia valtion talousarvioon ja rahaston talouteen.

Määrääjat

Ministeriön johdon allekirjoittama ehdotus liitteineen tulee tallentaa Bukettiin viimeistään torstaina **22.1.2026**.

Ministeriöiden tulee toimittaa myös ehdotuksensa toimialaansa koskeviksi hallituksen päätöksiksi ja muiksi teksteiksi vuosien 2027–2030 julkisen talouden suunnitelmaan. Em. tekstiehdotukset tulee tallentaa Bukettiin viimeistään tiistaina **27.1.2026**. Muut julkisen talouden suunnitelmaan liittyvät tekstiehdotukset voi toimittaa budjettiosastolle sähköpostitse (laskentaryhma.vm@gov.fi), jos kyseessä olevalle asialle ei ole Buketissa tekstikohtaa.

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö Mika Niemelä

Jakelu Eduskunnan keskuskanslia
Tasavallan presidentin kanslia
Ministeriöt

Tiedoksi Valtiovarainvaliokunnan sihteeristö
Valtiontalouden tarkastusvirasto